

V dalnjih odstavkih ne bomo skušali dokazati, da je pametno rabljena moč avtoritete in podpiranje iste v vsakoršni podobi šele v prid pravi svobodi, pokazati hočemo — nasprotno — posledice rušenja avtoritete.

Ljudje napačno umevajo svobodo in često svojevolsjno rušijo vpliv avtoritete, zakaj prava svoboda nikoli ne dovoljuje človeku strupa, če prav ga hoče piti z medom. Zrušena moralna sila avtoritete, zrušen je tudi red v človeški družbi. In to je zlo.

Opomnim le še to, da bode tudi mladina ondanj vživala svobode najlepše sadove, če ne bo gledala in slišala dan za dnem, kako se svobodi na ljubo prezira ali celo izpodkopava veljava svetni in duhovski avtoriteti. Takšno negativno delovanje v prid človeški sreči je v novi dobi program vseh socijalnih, brezverskih društev. To so nevarne smeri, in če pomislimo, da stvar začenja nekako sistematično med mladino, ki začne v nežni mladosti morda vsled nepaznosti roditeljev ali njihovega lastnega navodila, polagoma mrzeti vsako oblast. Kal ti nesreči se pokaže v šoli, kamor ga je zanesel otrok iz domače hiše — iz družine.

V otroški duši treba užgati željo po drugačnih, po pravih idealih. S tem je ponekod mogoče popraviti, kar je skvarila družina. Sicer je pa družina podlaga, in tu treba začeti z zdravili.

Ivo Trošt.

(Dalje prib.)

Lepopisje na višji stopinji.

(Konec.)

Glede prepovedi pokončne pisave na Češkem je v glasilu nemškega deželnega društva na Češkem v „Die Freie Schulzeitung“ v 3. številki 21. letnika dne 20. vinotoka 1894 str. 70 notica, katero prečitam doslovno: „Zur Steilschriftfrage. In viele Fachblätter ist eine Notiz aus den Tagesblättern übergangen, worin es heisst, dass der Landesschulrath für Böhmen zu Beginn des heurigen Schuljahres angeordnet habe, es seien alle Versuche mit der Steilschrift einzustellen, und alle Schüler hätten wieder schief zu schreiben. Diese Verfügung sei auf eine Äusserung des Kaisers über die Steilschrift zurückzuführen. (Hier ist bis zur Stunde von einer solchen Verfügung nichts bekannt.)“

Pač pa je priobčen v „Verordnungsblatt für das Volksschulwesen für Böhmen“ 1893 številka 5, str. 86 odlok češkega deželnega šolskega sveta, kateri odsvetuje poskušnje s pokončno pisavo „bis auf Weiteres.“ Učenci pa, kateri pišejo pokončno, naj obdržijo to pisavo. — Da se

rabi pokončna pisava v vseh dosedanjih razredih na Češkem, prepričal sem se iz zanesljivega vira iz Češkega.

Omenjene notice glede prepovedi pokončne pisave so torej neresnične. Isto tako je neresnično, da naglašajo dotične naredbe, da ne odgovarja pokončna pisava pričakovanju in da je posebno za hitro pisanje nesposobna. Nasprotniki pokončne pisave sicer trdijo, da je pokončna pisava za hitro pisanje nesposobna, a praksa tega ni pokazala. Recimo pa, da je to istina. Je-li to že vzrok, da se prepove pokončna pisava? Ima-li ljudska šola nalogo gojiti hitropis? Nikakor ne! Dokazalo se je statistično, da izmed 1000 učencev rabi neobhodno hitropis le 3. To minimalno število pa zgine pri učencih na deželi, ki obiskujejo jedno ali dvorazrednice. Ako temu minimalnemu številu ne zadostuje pokončna pisava, preide lahko ista pozneje k ležeči, kar ji ne bo povzročilo veliko težkoč.

Nasprotniki pokončne pisave ji marsikaj očitajo. Vsakdo pa mora pripoznati, da je za začetni pouk bolj pripravna ter da se dosežejo boljši vspehi. Zakaj? Začetni pouk je prav za prav risanje. Mi narišemo na tablo črte, katere prerišejo učenci na tablico ali pisanko. Ako pa vidim pred seboj podobo ali stvar na vodoravnem ozadji rišem jo naravno na vodoravnem ozadji. Kar vidim poševno, rišem poševno. Pri ležeči pisavi se to ne zgodi. Tu pišemo na šolsko tablo v vodoravne črte, vrste, poševno-ležeča znamenja. Ako bi pisal učenec ta poševno-ležeča znamenja v vodoravne črte, bila bi podoba na tabli s podobo na tablici v popolni harmoniji. V to svrhu pa mora položiti učenec tablico ali zvezek v ravno lego. Ker se pa ležeča pisava ne da dobro izvršiti v ravni legi, mora učenec tablico ali pisanko poševno pred se položiti. Kaj se pa pri tem od učenca zahteva. Zahteva se od njega, da naj naredi poševno podobo iz vodoravne glavne črte šolske table v poševne črte svojega zvezka navpično k robu klopi. (Dr. Berlin in dr. Rembold zahtevata poševno pisavo, pri kateri se zvezek 30—40% k robu klopi nagne, da se pišejo pismenke navpično k telesu in k robu šolske klopi.) Kar vidi otrok vodoravno drugo zraven drugega, ne more stopinoma drugo vrh drugega prerisati. — To ni naraven pouk, zato je ležeča pisava zavrgljiva po najvažnejšem pravilu: poučaj naravno.

Zdravniki in drugi učenjaki so večinoma za pokončno pisavo. Tudi v zadnjem času se potegujejo odločno za njo. Tako so sklenili nemški naravoslovci in zdravniki dne 24. kimovca 1894 na Dunaju soglasno: „Obligatorična vpeljava pokončne pisave je zdravstvena zahteva.“¹⁾ Isto resolucijo je soglasno sprejel higijenični kongres v Budapešti dne 5. kimovca 1894.

¹⁾ Natančneje glej: Tagblatt der 66. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte in Wien 24.—30. September 1894 Nro. 2 str. 93.

Razven tega so poročali dunajski politični listi: Pri obisku nadvojvode Karola Ludovika v razstavi zborovanja naravoslovcev in zdravnikov na Dunaju so vzbujale slike in pismeni izdelki pokočno pisočih otrok posebno pozornost nadvojvode. Isto tako se zanima za pokočno pisavo naučni minister, ki je ob priliki vsprejema omenjenega zborovanja pri dvoru z direktorjem Bayrjem natančneje o tem vprašanju govoril. — 29. kimovca so se zbrali udje zdravstvenega oddelka omenjenega zborovanja ter si ogledali šolo, na koji uči direktor Emanuel Bayr. Demonstracija pokočno pisočih učenk, kakor tudi onih ležeče pisočih, pokazala je eklatantno zdravstveno prednost pokočne pisave.

Pisanje je v ljudski šoli važen predmet. Da pa dosežemo smoter, se ne smemo oponašati samo z uzornimi lepopisnimi zvezki, ne smemo biti ponosni se prištevati zagovornikom ali nasprotnikom pokočne pisave, ampak ves pouk v pisanji mora biti tako praktičen, da učenci izstopivši iz ljudske šole zamorejo vse to, kar so se naučili v šoli, praktično porabiti. Da pa zamorejo vse to porabiti, ozirati se moramo pri pisanji na višji stopinji v prvi vrsti na njegovo porabo v vsakdanjem življenji.

L. Stiasny.

Národna vzgoja.

(Spisal Jos. Ciperle.)

54.

Tretji so pa oni, koje imenujemo kar naravnost brezdomovince. Ti kar naravnost pravijo, da je ljubezen do domovine sama šušmarija. Samega sebe ljubiti, za samega sebe skrbeti, to je prva in glavna stvar, vse drugo pride še le v drugi, tretji ali četrti vrsti. Pač bi bilo res prav, ako bi gledal vsak človek na se, se vé brez oškodovanja drugih. Vsi bi bili potem srečni, saj je na zemlji dovolj živeža za vse. Toda s tem niso zadovoljni ljudje, in brezdomovinci najmanj. Vsak si želi pridobiti več nego potrebuje, in to ne gre nikdar brez oškodovanja drugih. Posledica brezdomovinstvu in ž njim spoeni preveliki skrbi za svoj blagor je pa ravno oni grdi egojizem, ki poganja dan danes tako bujno cvetje. Egojisti živeli so pač vedno in povsod, toda tako brezobzirnih ni bilo še nikdar.

Brezdomovinstvo gojí in razvija se sedaj najbolj med tako zvanimi socijalisti. Domovina in narod sta pri njih puhla pojma. To je pa vsled tega, ker so pod vodstvom židov, kojim ravno je domovina deveta briga. Namestu po vtrditvi narodnosti teže oni po internacionalnosti ali mednarodnosti, kar je sama gola sleparija. Saj je vender znano, da vsak človek pripada le jednemu narodu, da tedaj človek